

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

**Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Provinciaal Instituut voor Biotechnisch
Onderwijs te TONGEREN**

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 40055

Instelling Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs

Directeur Bart BISSCHOPS

Adres Sint-Truidersteenweg 323 - 3700 TONGEREN

Telefoon 012-39.80.40

Fax 012-39.80.50

E-mail pibo@pibo.be

Website <http://www.pibo.be>

Bestuur van de instelling Provinciebestuur van Limburg

Adres Universiteitslaan 1 - 3500 HASSELT

Scholengemeenschap SG Prov. en Stedelijk onderwijs Limburg

Adres Universiteitslaan 1 - 3500 HASSELT

CLB Provinciaal CLB Limburg

Adres Willekensmolenstraat 140 - 3500 HASSELT

Dagen van het opvolgingsbezoek 20-02-2017

Einddatum van het opvolgingsbezoek 20-02-2017

Datum bespreking verslag met de instelling 20-02-2017

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Walter VAN DEN BRANDT

Teamleden Erik DE BOU, Alex MAES

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	5
3.1 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/008)	5
3.2 Techniek in de eerste graad A- en B-stroom (leerplannen O/2/2010/013 en O/2/2010/019)	6
3.3 Plant, dier en milieu in bso tweede graad in de studierichting Plant, dier en milieu (leerplan 2011/424/4//D) ..	8
3.4 Dier- en landbouwtechnische wetenschappen – component akkerbouw en veeteelt in tso derde graad in de studierichting Dier en landbouwtechnische wetenschappen (leerplan 2011/427/6//D)	10
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	11

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 27-01-2014 tot 31-01-2014 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 31-01-2017 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	natuurwetenschappen, techniek	
Graad 1 Agro- en biotechnieken	natuurwetenschappen, techniek	
Graad 1 B	techniek	
Graad 2 BSO Plant, dier en milieu		plant, dier en milieu
Graad 3 TSO Dier- & landbouwtechnische wetenschappen		specifieke vorming

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan O/2/2010/008)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden behoorlijk en met de nodige aandacht voor onderzoekend leren gerealiseerd. De evaluatie peilt op een gepast beheersingsniveau, is transparant, voldoende valide en representatief voor de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Het onderwijsaanbod was ten tijde van de doorlichting te veel gericht op de leerinhouden van het leerboek in plaats van op de doelstellingen van het leerplan. Daardoor hebben verschillende leerplandoelstellingen te weinig of geen invulling gekregen. Bovendien werd het vak in het tweede leerjaar in twee afzonderlijke deelvakken ('natuurwetenschappen biologie' en 'natuurwetenschappen fysica') opgesplitst en aan twee leraren toegewezen, wat de leerplanrealisatie en de samenhang tussen de verschillende leerplandelen nog meer belemmerde.

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

Uit de opvolging blijkt dat het onderwijsaanbod voortaan wel goed op de leerplandoelstellingen en de visie van het leerplan gericht is en dat alle leerplandelen, waaronder de onderzoeksvaardigheden, de vereiste aandacht krijgen. Het vak wordt in het tweede leerjaar niet meer in twee deelvakken opgesplitst. Door leerinhouden met voorbeelden uit de landbouw te illustreren, krijgen de leerlingen een beter inzicht in het belang van dit vak.

Evaluatiepraktijk De school kon tijdens de doorlichting onvoldoende aantonen in welke mate de leerlingen de leerplandoelstellingen bereikten. De evaluatie was enerzijds onvolledig en anderzijds overwegend gericht op kennisreproductie, waardoor ze niet valide was. Bovendien handelde in sommige dealexamen een groot deel van de opgaven over de niet verplichte verdiepingsleerstof.

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

De huidige evaluatie beantwoordt wel aan de vereisten van een goede evaluatie. Ze peilt op het gepaste beheersingsniveau en de opgaven zijn transparant, nagenoeg volledig valide en representatief voor de leerplandoelstellingen. In tegenstelling tot de vaststelling tijdens de doorlichting, zijn de leerlingresultaten nu heel behoorlijk. Op jaarbasis komen er slechts heel weinig tekorten voor.

3.2 Techniek in de eerste graad A- en B-stroom (leerplannen O/2/2010/013 en O/2/2010/019)

Voldoet

De leerlingen bereiken nu de leerplandoelstellingen in voldoende mate. De school beschikt over de minimale vereisten om de leerplanrealisatie te implementeren. De evaluatie van de diverse projecten is voldoende valide.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting waren de eindtermen en leerplandoelstellingen niet volledig opgenomen in de opdrachten en praktijkoefeningen. De leerplanstudie gebeurde te oppervlakkig. De evolutie van sterk gestuurde naar meer open opdrachten en van eenvoudige naar meer complexere techniekprojecten was in de leerlijn moeilijk herkenbaar. Een evenwichtige verhouding en de samenhang tussen de dimensies 'hanteren' en 'duiden & begrijpen' waren niet gerespecteerd. De leerlingen kregen te weinig uitdagingen in de vorm van 'denkend handelen'. De interpretatie van de kerncomponenten 'technische systemen', 'technisch proces', 'hulpmiddelen' en 'keuzen' stemde nauwelijks overeen met de definities die waren opgenomen bij de eindtermen van het vak techniek. De invulling van de vijf verkenningengebieden in de B-stroom en van de vijf toepassingsgebieden in de A-stroom was niet evenwichtig verspreid en vooral georiënteerd naar het studieaanbod van de bovenbouw. De samenhang tussen ICT-techniek en het vak techniek in het tweede leerjaar van de A-stroom was zwak.

De eindtermen en leerplandoelstellingen zijn nu vrij volledig opgenomen in het onderwijsaanbod. De jaarplannen tonen de spreiding aan van de leerplandoelstellingen die voorkomen in de diverse oefeningen. De graduele opbouw van de leerlijn komt vrij expliciet tot uiting. De moeilijkheidsgraad van de oefeningen is afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Er is aandacht voor de samenhang tussen de dimensies in het cursusmateriaal. De toegepaste verhoudingen van de dimensies staan in relatie tot het verwachte beheersingsniveau. De uitdaging in de vorm van 'denkend handelen' is in enkele opdrachten herkenbaar. Er is iets meer aandacht voor experimentele oefeningen om het brede domein van de techniek aan te tonen en om de technische geletterdheid bij de leerlingen te verhogen. In enkele gevallen wordt diepgang nagestreefd. De interpretatie van de kerncomponenten stemt nu overeen met de definities die zijn opgenomen bij de eindtermen. De samenhang met ICT is via zoekstrategieën opgenomen in de lespraktijk.

De vijf toepassingsgebieden in de A-stroom zijn beter gespreid. De evenwichtige spreiding van de vijf verkenningengebieden in de B-stroom is voor verbetering vatbaar. Afhankelijk van de specialiteit van de leraar en het aanbod in de bovenbouw krijgen enkele verkenningengebieden meer aandacht.

Uitrusting De lessen techniek gingen tijdens de doorlichting door in gewone leslokalen en er waren geen werktafels en didactisch materiaal.
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt nu over een ruim technieklokaal dat ingericht is met werkbanken en didactisch materiaal. Er zijn voldoende materiële middelen om de lessen aanschouwelijk te onderbouwen.

Evaluatiepraktijk Tijdens de doorlichting was de evaluatiepraktijk onvolledig en zwak uitgewerkt. De realisatie van de leerplandoelstellingen werd zelden gecheckt. De examens bevatten voornamelijk kennisvragen die veelal moeilijk te linken waren aan de leerplandoelstellingen en nauwelijks aangepast aan het verwachte beheersingsniveau van het structuuronderdeel. De toepassing van duidelijke criteria was zeer beperkt. De reflectie over de eigen onderwijspraktijk was nauwelijks merkbaar. De school kon de nagestreefde of bereikte competenties van de individuele leerling niet aantonen.

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatiepraktijk bestrijkt nu de meeste leerplandoelstellingen en is zo goed als volledig. De evaluatie krijgt een inschaling op vier of vijf niveaus die gebaseerd zijn op algemeen geformuleerde criteria. De leerlingen worden aangezet om de bereikte doelen zelf in te schalen. De inhoud van de kleine toetsen van twee opeenvolgende schooljaren is weinig of niet verschillend. De leraren sturen hun eigen lespraktijk bij om de kwaliteit van de evaluaties te verhogen. De evaluatie van de gerealiseerde projecten toont de bereikte competenties van de leerlingen aan.

Leerbegeleiding Tijdens de doorlichting bepaalde het werkboek voornamelijk de leidraad van lessen en in mindere mate de leerplandoelstellingen. Er waren geen didactische borden beschikbaar om de lessen te onderbouwen.

*Preventief
Curatief*

Het leerplan neemt nu in de onderwijspraktijk een centrale plaats in. Er is didactisch materiaal om de lessen aanschouwelijk te maken. Het nieuwe cursusmateriaal is zeer degelijk uitgewerkt.

Deskundigheidsbevordering De behandelde thema's waren tijdens de vakvergaderingen beperkt. Er was nood aan een grondige bijscholing over evalueren.

*Overleg
Vorming*

De vakvergaderingen zijn nu efficiënter ingevuld. Zowel praktische als pedagogische thema's komen aan bod. Het voorbije jaar hebben de leraren zich toegespitst op een vorming over evaluatiepraktijk.

3.3 Plant, dier en milieu in bso tweede graad in de studierichting Plant, dier en milieu (leerplan 2011/424/4//D)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen voldoende. De leerlingenevaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting werden de kerncompetenties en leerplandoelstellingen van de componenten 'plant', 'dier' en 'milieu' niet volledig en niet evenwichtig aangeboden. Het was voor de drie componenten onduidelijk welke praktische vaardigheden aangeboden werden en welk beheersingsniveau bereikt werd. In de theorielessen werden hoofdzakelijk leerinhouden behandeld met het varken en rundvee. Andere dieren en/of klassen kwamen sporadisch aan bod. In de praktijklessen werden andere diersoorten exemplarisch behandeld. Praktische vaardigheden kwamen bij te weinig diersoorten en onvoldoende gevarieerd aan bod. Voor de component 'plant' was de samenhang tijdens of de integratie tussen de theorie en praktijk niet duidelijk. De leerlingen kregen wel de kans om de leerplandoelstellingen te bereiken met landbouwgewassen en in de fruit- en in de sierteelt. Groenten en giftige planten kwamen echter minder aan bod. Voor de component 'milieu' kwamen de leerplandoelstellingen over de omgang met producten en het onderhoud van materiaal, machines en omgeving, verdeeld in de verschillende vakken aan bod. De leerlingen kwamen echter te weinig in aanraking met de praktische doelstellingen over biotopen. De realisatie van de leerplandoelstellingen met betrekking tot informatica en economie voldeed niet. De link met de specificiteit voor de studierichting was te weinig uitgewerkt.

Nu worden de kerncompetenties en leerplandoelstellingen van de componenten 'plant', 'dier' en 'milieu' meer evenwichtig en geïntegreerd aangeboden. Ook de praktische vaardigheden worden aangeboden op een gepast beheersingsniveau. Voor de component 'dier' worden de theoretische en praktische leerplandoelstellingen bereikt met meer dan drie diersoorten (meerdere gewervelden, behorend tot verschillende klassen, en ook ongewervelden). Ook praktische vaardigheden komen bij verschillende diersoorten voldoende gevarieerd aan bod. Het geheel is echter nog fragmentarisch en weinig samenhangend opgebouwd. Voor de component 'plant' komen landbouwgewassen, fruit- en sierteelt, groenten en giftige planten geïntegreerd aan bod. Ook voor de component 'milieu' bereiken de leerlingen de meeste leerplandoelstellingen. De realisatie van de leerplandoelstellingen met betrekking tot informatica en economie is geïntegreerd en gelinkt met de specificiteit voor de studierichting.

Onderwijsorganisatie Tijdens de doorlichting belemmerde de organisatie van de lesweek de realisatie van de geïntegreerde leerplandoelstellingen. Hierdoor ontstonden ook overlappingsen. De samenhang tussen kennis, attitudes en vaardigheden was niet gewaarborgd.

Nu bevordert de organisatie van de lesweek de realisatie van de geïntegreerde leerplandoelstellingen. Overlappingsen worden vermeden en de samenhang tussen kennis, attitudes en vaardigheden is gewaarborgd.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Het aanwezige didactisch materiaal, de schooluitrusting en externe locaties werden niet voor alle componenten even efficiënt ingezet met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Het aanwezige didactisch materiaal en de schooluitrusting worden doelgericht uitgebreid en worden voor alle componenten efficiënt ingezet met het oog op het bereiken van de leerplandoelstellingen.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de doorlichting bleek dat de evaluatiepraktijk onvoldoende naging of de leerplandoelstellingen werden bereikt. Niet alle leerplandoelstellingen kwamen effectief en evenwichtig aan bod in de evaluatie. De vragen peilden hoofdzakelijk naar kennis. Toepassingen werden minder bevraagd. Duidelijke criteria voor de evaluatie van de praktische leerplandoelstellingen ontbraken waardoor het beheersingsniveau niet kon worden aangetoond.

Nu gaat de evaluatiepraktijk voldoende na of de leerplandoelstellingen worden bereikt. De meeste leerplandoelstellingen komen effectief en evenwichtig aan bod in de evaluatie. De vragen peilen naar kennis en toepassingen. Er zijn duidelijke criteria voor de evaluatie van de praktische leerplandoelstellingen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

Het cursusmateriaal was geïllustreerd, maar niet voor alle vakken even overzichtelijk. Doordat het te veel kennisgericht was, sloot het onvoldoende aan bij de leerplandoelstellingen. Voor de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen kon weinig leerlingenmateriaal worden aangetoond.

Het cursusmateriaal is nu rijk geïllustreerd, overzichtelijk en sluit voldoende aan bij de leerplandoelstellingen. Voor de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen kan ook leerlingenmateriaal worden aangetoond.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De deskundigheidsbevordering droeg onvoldoende bij tot het bereiken van de leerplandoelstellingen. Professionalisering van de leraren binnen de vakgroep gebeurde sporadisch en uitsluitend over vaktechnische aspecten. Er was weinig pedagogisch-didactische input van buiten de school. Een aanzienlijk deel van het overleg binnen de vakgroepen ging over taakverdeling wat betreft de praktische organisatie en niet over de pedagogisch-didactische invulling.

De deskundigheidsbevordering heeft nu bijgedragen tot het bereiken van de leerplandoelstellingen. Professionalisering van de leraren en overleg binnen de vakgroep gebeurt over vaktechnische en pedagogisch-didactische aspecten, onder andere aan de hand van collegiale visitatie.

3.4 Dier- en landbouwtechnische wetenschappen – component akkerbouw en veeteelt in tso derde graad in de studierichting Dier en landbouwtechnische wetenschappen (leerplan 2011/427/6//D)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen voldoende. De leerlingenevaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de doorlichting bereikten de leerlingen de leerplandoelstellingen onvoldoende. De leerinhouden waren hoofdzakelijk kennisgericht. Het geheel was overladen met extra leerinhouden en overlappingen. Het evenwicht kwam in het gedrang, de essentie raakte op de achtergrond en het beheersingsniveau voor de theoretische leerinhouden lag hoger dan het leerplan vooropstelt. In de praktijklessen was het aanbod beperkt en onvoldoende samenhangend met de theoretische vakken. Het beheersingsniveau van de praktische vaardigheden was niet aantoonbaar. De opdrachten voor de geïntegreerde proef waren niet representatief voor het studierichtingsprofiel. De link met de technische en praktische vaardigheden ontbrak.

Nu bereiken de leerlingen de leerplandoelstellingen voldoende. De leerinhouden zijn nog sterk kennisgericht. Het beheersingsniveau voor de theoretische leerinhouden ligt nog steeds hoger dan het leerplan vooropstelt. In de praktijklessen is het aanbod verruimd en samenhangend met de theoretische vakken. Het beheersingsniveau van de praktische vaardigheden is aantoonbaar. De voorgelegde opdrachten voor de geïntegreerde proef zijn representatief voor het studierichtingsprofiel. De link met de technische en praktische vaardigheden is duidelijk.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk bleek tijdens de doorlichting onvoldoende na te gaan of de leerplandoelstellingen werden bereikt. Niet alle leerplandoelstellingen kwamen effectief en evenwichtig aan bod in de evaluatie. Voor de theoretische vakken ging de leerlingenevaluatie sterker uit van de leerinhouden dan van de leerplandoelstellingen. Door het ontbreken van criteria kon niet worden aangetoond dat alle praktische leerplandoelstellingen op het juiste beheersingsniveau werden bereikt.

De evaluatiepraktijk gaat nu voldoende na of de leerplandoelstellingen worden bereikt. De meeste leerplandoelstellingen komen effectief en evenwichtig aan bod in de evaluatie. De leerlingenevaluatie is leerplandoelgericht. De criteria voor de evaluatie van de praktische leerplandoelstellingen zijn duidelijk.

Deskundigheidsbevordering De deskundigheidsbevordering droeg onvoldoende bij tot het bereiken van de leerplandoelstellingen. Professionalisering van de leraren binnen de vakgroep gebeurde sporadisch en uitsluitend over vaktechnische aspecten. Er was weinig pedagogisch-didactische input van buiten de school. Een aanzienlijk deel van het overleg binnen de vakgroepen ging over taakverdeling wat betreft de praktische organisatie en niet over de pedagogisch-didactische invulling.

Overleg
Vorming

De deskundigheidsbevordering heeft nu bijgedragen tot het bereiken van de leerplandoelstellingen. Professionalisering van de leraren en overleg binnen de vakgroep gebeurt over vaktechnische en pedagogisch-didactische aspecten, onder andere aan de hand van collegiale visitatie.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor Graad 1 A, Graad 1 Agro- en biotechnieken, Graad 1 B, Graad 2 BSO Plant, dier en milieu, Graad 3 TSO Dier- & landbouwtechnische wetenschappen.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Walter VAN DEN BRANDT de inspecteur-verslaggever	Bart BISSCHOPS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	